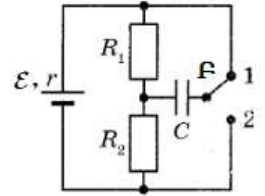

ՖԻԶԻԿԱՅԻ ՕԼԻՄՊԻԱԴԱ
ՄԱՐԶԱՅԻՆ ՓՈԽԼ 2020-2021

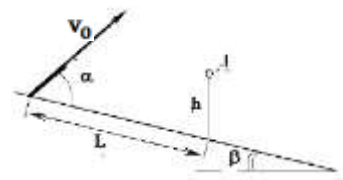
Տևողությունը 180 րոպե
12-րդ դասարան

1. Նկարում պատկերված էլեկտրական շղթայում $r = 1$ Օմ, $R_1 = 4$ Օմ, $R_2 = 7$ Օմ, $\mathcal{E} = 6$ Վ: Բ բանալին երկար ժամանակ գտնվում է 1 դիրքում: Բանալին 2 դիրքը տողափոխելուց երկար ժամանակ հետո լիցքի փոփոխությունը կոնդենսատորի աջ թիթեղի վրա $\Delta q = -0,55$ մկԿլ է: Գտեք կոնդենսատորի C ունակությունը: [5 միավոր]

Լուծում: Երբ բանալին միացված է 1 դիրքում կոնդենսատորի աջ թիթեղի լիցքը դեպքում է և հավասար է $Q_1 = \frac{\mathcal{E} \cdot R_1}{r + R_1 + R_2} C$: [2 միավոր] Բանալին 2 դիրքը տողափոխելուց հետո աջ թիթեղի լիցքը բացասական է և հավասար է $Q_2 = -\frac{\mathcal{E} \cdot R_2}{r + R_1 + R_2} C$: [1 միավոր] Համաձայն ինդրի պայմանի $\Delta q = -\frac{\mathcal{E} \cdot (R_2 + R_1)}{r + R_1 + R_2} C$, որտեղից ստանում ենք $C = -\frac{\Delta q \cdot (R_2 + R_1 + r)}{\mathcal{E} \cdot (R_2 + R_1)} = \frac{0,55 \cdot 10^{-6} \cdot 12}{6 \cdot 11} = 10^{-7}$ Ֆ: [2 միավոր]

2. Քարը նետում են O կետից v_0 արագությամբ թեք հարթության նկատմամբ α անկյան տակ, որը հորիզոնի հետ կազմում է β անկյուն: Քարի հետագիծն անցնում է A կետով, որի դիրքը հայտնի է (տես նկ.) Կառուցմամբ գտեք այն տեղը, որտեղ քարն ընկնում է թեք հարթության վրա: [5 միավոր]

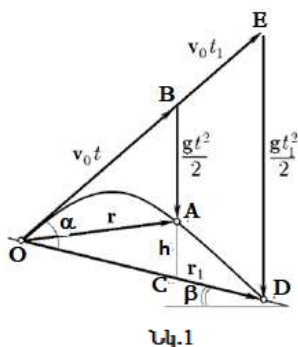
Լուծում: Նկ. 1-ում ցույց է տրված քարի հետագիծը: Այն ստացվում է գումարելով $\vec{v}_0$ -ի ուղղությամբ $\vec{v}_0 t$ և $\vec{g} t^2 / 2$ տեղափոխությունների գումարման արդյունքում (տես նկ. 1): [1 միավոր] Թեք հարթության վրա ընկնելու դեպքում AB ուղղաձիգին զուգահեռ զիծը հաստվում է թեք հարթության հետ, ընդ որում եթե $OE = v_0 t_1$, $ED = g t_1^2 / 2$:

OBC և OED եռանկյունների նմանությունից ունենք

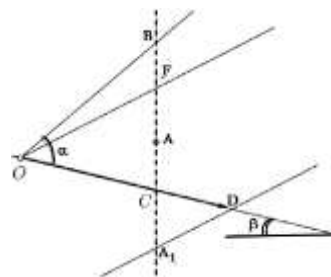
$$\frac{OB}{OE} = \frac{v_0 t}{v_0 t_1} = \frac{h + g t^2 / 2}{g t_1^2 / 2}, [1 \text{ միավոր}] \text{ մյուս կողմից ունենք } \frac{OC}{CD} = \frac{v_0 t}{v_0 (t_1 - t)} = \frac{t}{t_1 - t}: [1 \text{ միավոր}] \text{ Առաջին}$$

հավասարումից ստանում ենք $h = \frac{g t}{2} (t_1 - t)$, ինչից ստանում ենք $\frac{BA}{AC} = \frac{g t^2 / 2}{\frac{g t}{2} (t_1 - t)} = \frac{t}{t_1 - t} = \frac{OC}{CD}$: Այս

հավասարումները թույլ են տալիս կառուցել անկման D կետը: Դրա համար շարունակում են AB ուղղաձիգը (տես նկ. 2) և դրա վրա տեղադրում ենք $CF = AB$ հատվածը, ինչպես նաև $CA_1 = AC$ հատվածը: Այնուհետև A_1 կետով տանում ենք OF գծին զուգահեռ զիծ, որի հատումը թեք հարթության հետ կլինի քարի թեք հարթության վրա անկման կետը, քանի որ համաձայն կառուցման ստանում ենք $\frac{CF}{A_1 C} = \frac{BA}{AC} = \frac{OC}{CD}$: [2 միավոր]

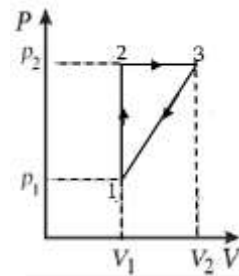

Նկ. 1

Նկ. 2

3. Որոշեք միատոմ իդեալական գազի հետ ընթացող շրջանային պրոցեսի (տե՛ս նկ.) ՕԳԳ-ն: Հայտնի է, որ նույն նվազագույն և առավելագույն ջերմաստիճաններով ընթացող Կառնոյի ցիկլի ՕԳԳ-ն 64% է: Իզոբար ընդարձակման ժամանակ գազի ծավալը կրկնապատկվում է: [5 միավոր]

Լուծում: ցիկլի ամենա բարձր ջերմաստիճանը $T_3 = \frac{p_2 V_2}{\nu R}$, ամենացածրը՝ $T_1 = \frac{p_1 V_1}{\nu R}$:

Համաձայն խնդրի պայմանի $\eta_c = 0,64 = \frac{p_2 V_2 - p_1 V_1}{p_2 V_2} = \frac{2p_2 - p_1}{2p_2}$, [2 միավոր] որտեղից

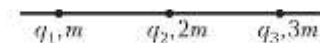
հետևում է $p_1 = 0.72p_2$: Նկարում պատկերված ցիկլի ջեռուցից վերցրած ջերմաքանակը՝

$Q_{\text{զ}} = \frac{3}{2}(p_2 V_2 - p_1 V_1) + p_2(V_2 - V_1) = (4p_2 - 1,5p_1)V_1$: [1 միավոր] Ցիկլում կատարած

աշխատանքը հավասար է $A = (p_2 - p_1)V_1/2$: Ուստի ցիկլի ՕԳԳ-ն կլինի

$$\eta = \frac{(p_2 - p_1)V_1}{2(4p_2 - 1,5p_1)V_1} = \frac{(p_2 - p_1)}{8p_2 - 3p_1} = 4.8\%, [2 \text{ միավոր}]$$

4. Երեք հուլունք հազցված են հորիզոնական ձողի վրա (տե՛ս նկ.): Երկրորդ

հուլունքի զանգվածը 2 անգամ մեծ է, քան առաջին հուլունքինը, իսկ

երրորդ հուլունքինը՝ 3 անգամ մեծ է, քան առաջինինը: Հուլունքները

հավասար հեռավորության վրա են միմյանցից և առանց շփման կարող են շարժվել ձողի

երկայնքով: Հուլունքներն ունեն համապատասխանաբար q_1 , q_2 և q_3 նույնանուն լիցքեր:

Հուլունքները բաց են թողնում, և նրանք սկսում են շարժվել այնպես, որ երկրորդ հուլունքը

միշտ գտնվում է առաջին և երրորդ հուլունքների մեջտեղում: Գտեք q_1 լիցքը, եթե

q_2 և q_3 լիցքերը հայտնի են: [5 միավոր]

Լուծում: Նշանակենք տվյալ պահին q_1 , q_2 լիցքերի հեռավորությունը l : Համակարգի

զանգվածների կենտրոնը անշարժ է, և որպեսզի բավարարվի խնդրի պայմանը, q_3 լիցքի

$2l/3$ հեռավորությունը զանգվածների կենտրոնից պետք է հավասար լինի q_1 , q_2 լիցքերի

զանգվածների կենտրոնի հեռավորությանը ընդհանուր զանգվածների կենտրոնից: Այստեղից

ստանում ենք, որ q_1 լիցքի հեռավորությունը համակարգի զանգվածների կենտրոնից $4l/3$ է,

իսկ q_2 -ինը $l/3$: Քանի որ այդ հարաբերակցությունները պահպանվում են ժամանակի

ընթացքում, ունեք որ մարմինների արագացումներ մոդուլների համար՝ $a_1 : a_2 : a_3 = 4 : 1 : 2$:

[3 միավոր] Շարժման հավասարումներն են

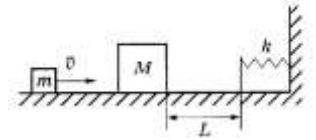
$$ma_1 = \frac{kq_1q_2}{l^2} + \frac{kq_1q_3}{4l^2}, 2ma_2 = -\frac{kq_1q_2}{l^2} + \frac{kq_2q_3}{l^2}, 3ma_3 = -\frac{kq_3q_2}{l^2} - \frac{kq_1q_3}{4l^2}: [1 \text{ միավոր}]$$

Օգտվելով արագացումների կապից կստանանք

$$\frac{kq_1q_2}{l^2} + \frac{kq_1q_3}{4l^2} = 2\left(-\frac{kq_1q_2}{l^2} + \frac{kq_2q_3}{l^2}\right) \rightarrow q_1q_2 + q_1q_3/4 = -2q_1q_2 + 2q_3q_2,$$

Ոտեղից էլ ստանում ենք $q_1 = \frac{2q_3q_2}{3q_2 + q_3/4}$: [1 միավոր]

5. Ողորկ հորիզոնական սեղանի մակերեսով $v = 5$ մ/վ սահող $m = 300$ գ զանգվածով փոքր չորսուն բացարձակ առաձգականորեն բախվում է $M = 100$ գ զանգվածով անշարժ խորանարդին: M զանգվածով խորանարդը շարժվելով համընթաց, բախվում է պատին ամրացված չդեֆորմացված զսպանակին (տե՛ս նկ.): Չսպանակի կոշտությունը $k = 40$ Ն/մ է: Ինչպիսին պետք է լինի բախման կետի հեռավորությունը զսպանակից որպեսզի չորսունների երկրորդ բախման պահին զսպանակը լինի չդեֆորմացված: [5 միավոր]

Լուծում: Բացարձակ առաձգական բախումից հետո m զանգվածով մարմինը շարժվում է $v/2$ արագությամբ, իսկ M զանգվածով մարմինը՝ $3v/2$: [2 միավոր M զանգվածով մարմինը

կշարժվի դեպի զսպանակ և կպոկի զսպանակից բախումից $t = \frac{L}{1.5v} + \pi \sqrt{\frac{M}{k}}$ [2 միավոր]

Ժամանակ անց: Խնդրի պայմանը կբավարարվի, եթե m զանգվածով մարմինը անցնի L ճանապարհը t -ից մեծ ժամանակում՝

$$L/(v/2) \geq \frac{L}{1.5v} + \pi \sqrt{\frac{M}{k}}, \text{ որտեղից ստանում ենք } L \geq \frac{3v}{4} \pi \sqrt{\frac{M}{k}} \approx 0.6\text{մ: } [1 \text{ միավոր}]$$